

ектів, реалізація яких забезпечує набуття необхідної якості розвитку.

Література

1. Афанасьев, Н. В. Управление развитием предприятия [Текст]: монография / Н. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка. – Харьков : Изд. Дом "ИНЖЭК", 2003. – 184 с.
2. Богомолова, И. П. Научные взгляды на управление развитием организации [Электронный ресурс] / И. П. Богомолова, Ю. А. Саликов, С. А. Ушаков // Центр исследований региональной экономики. – Режим доступа: <http://www.lerc.ru/>
3. Гапоненко, А. Л. Стратегическое управление [Текст]: учебник / А. Л. Гапоненко, А. П. Панкрухин. – М. : Изд-во "ОМЕГА-Л", 2006. – 464 с.
4. Герасимчук, В. Г. Развитие предприятия: диагностика, стратегия, эффективность [Текст]: монография / В. Г. Герасимчук. – К. : Вища школа, 1995. – 266 с.
5. Дунда, С. П. Теоретичні підходи до визначення поняття "розвиток підприємства" [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/prei/2011_32/Dunda.pdf
6. Кифяк, В. Теоретичні основи визначення категорії "розвиток підприємства" [Текст] / В. Кифяк // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 8, Ч. 2. – С. 190–194.
7. Коротков, Э. М. Концепция менеджмента [Текст]: монография / Э. М. Коротков. – М. : Изд-во "Дека", 1997. – 304 с.
8. Мескон, М. Основы менеджмента [Текст]: монография / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Изд-во "Дело", 1994. – 680 с.
9. Погорелов, Ю. С. Категория развития та її експлейнарний базис [Текст] / Ю. С. Погорелов // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2012. – Вип. 27, Т. 1. – С. 30–34.
10. Пащенко, О. П. Стратегічне управління розвитком підприємства [Текст] / О. П. Пащенко // Вісник Хмельницького національного університету. Сер.: Економічні науки. – 2011. – Т. 2, № 2. – С. 99–103.
11. Прийма, Л. Р. Развитие предприятия: сутьность понятия [Текст] / Л. Р. Прийма, И. Я. Кулиняк // Научный

вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.10. – С. 236–241. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvntu_2012_22.10_44.pdf

12. Раєвнева, О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі [Текст]: монографія / О. В. Раєвнева. – Харків, 2006. – 496 с.

References

1. Afanas'ev, N. V., Rogozhin, V. D., Rudyka, V. I. (2003). Upravlenie razvitiem predpriyatija. Kharkiv: Izd. Dom "INZhJeK", 184.
2. Bogomolova, I. P., Salikov, Y. A., Ushakov, S. A. Scientific views on the organizational development // research Center of the regional economy. Available at: <http://www.lerc.ru/>
3. Gaponenko, A. L. (2006). Strategic management. Moscow. Publishing house "OMEGA-L", 464.
4. Gerasimchuk, V. G. (1995). Development of pgrint: agnostica, strategy, effektivnosti. Kiev: High school, 266.
5. Dunda, S. P.. Theoretical approaches to viznachennya essence of concept "evolution of pdist". Available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_32/Dunda.pdf
6. Kifak, V. (2011). Theoretical principles of viznachennya category "evolution of pdist". Economic analys, 8, Part 2, 190–194.
7. Korotkov, E. M. (1997). The Concept of management. Moscow. Publishing house "DECA", 304.
8. Mescon, M., Albert, M., Hedouri, F. (1994). Fundamentals of management. Moscow: Publishing house "Delo", 680.
9. Pogorelov, Y. S. (2012). Category of development that I explainme basis. Theoretical and the power economy, 27 (1), 30–34.
10. Pashchenko, O. P. (2011). Strategiczne for the integral development pdist. Visnyk Natsionalnogo universitetu, 2 (2), 99–103.
11. Priyma, L. R., Kulinyak, Ya. (2012). Development of pgrint: suttu essence of concept. Bulletin of NLTU of Ukraine, 10, 236–241. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvntu_2012_22.10_44.pdf
12. Ravna, O. V. (2006). For the Integral development pgrint: methodology, mechanisms, model. Kharkiv, 496.

Дата надходження рукопису 27.04.2015

Лігоненко Лариса Олександрівна, доктор економічних наук, професор, кафедра менеджменту, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, пр. Перемоги, 54/1, м. Київ, Україна, 03680
E-mail: Larisa.ligonenko@gmail.com

УДК: 332

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.42996

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ «ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА»

© **І. А. Попова, Н. О. Васильчук, С. О. Бурбело**

В даній статті розглянуто підходи до визначення міжрегіонального співробітництва та інфраструктури міжрегіонального співробітництва. Визначено сфери, форми та інструменти міжрегіонального співробітництва. Визначено, що найважливішу роль в інфраструктурному забезпеченні міжрегіонального співробітництва повинна відігравати держава, формуючи чинники, які сприятимуть його розвитку
Ключові слова: міжрегіональне співробітництво, інфраструктура, євро регіон, підходи, форми та інструменти співробітництва

The approaches to definition of interregional cooperation and infrastructure of interregional cooperation had been considered in the article. Forms, instruments and fields of interregional cooperation had been defined. It is defined that the most important role at infrastructural supply of interregional cooperation must belong to the state, forming the factors which will promote its development

Keywords: interregional cooperation, infrastructure, euro region, approaches, forms and instrument of cooperation

1. Вступ

Одним з пріоритетних напрямів державної політики багатьох країн – є забезпечення сталого регіонального розвитку. Загальні підходи щодо його досягнення в Україні та країнах Європи майже однакові. Це стосується таких питань, як подолання регіональних диспропорцій, застосування окремих норм та принципів тощо. Однак, однією з найважливіших форм регіонального розвитку, в сучасних умовах, є міжрегіональне та транскордонне співробітництво, яке має велике значення як для регіонів так й для країни в цілому. Варто підкреслити, що саме співпраця між регіонами, в тому числі в рамках єврорегіонів, сьогодні складає основу практичного діалогу між країнами Європейського Союзу, Молдовою, Румунією іншими країнами та Україною. В цих умовах особливого значення набуває модернізація інфраструктури міжрегіонального (транскордонного) співробітництва. Оскільки від її розвитку залежить ефективність співпраці між регіонами різних держав. Саме тому, важливим завданням сьогодні є розробка науково-обґрунтованих підходів до формування механізмів інфраструктурного забезпечення міжрегіонального (транскордонного) співробітництва, який дозволить підвищити конкурентоспроможність, як прикордонних регіонів, так і держави в цілому, подолати диспропорції у розвитку регіонів, що позитивно позначиться на житті населення.

2. Аналіз літературних джерел та постановка проблеми

Дослідженню питань міжрегіонального співробітництва присвячені праці таких видатних вчених, як О. Бабінової, Є. Кіш, С. Максименка, Н. Мікули, Л. Прокопенко, І. Сторонянської, І. Студенкова та ін. Значна кількість науковців стверджує, що поняття міжрегіонального співробітництва значно ширше ніж транскордонне, тобто міжрегіональне співробітництво включає транскордонне, а також може поширюватися й на не прикордонні регіони. Однак незважаючи на значний вклад вчених щодо визначення сутності міжрегіонального та транскордонного співробітництва слід зазначити що існують розбіжності як в науковій літературі, так і в нормативно-правових документах.

У зв'язку з цим, **метою** статті є уточнення та обґрунтування понять «міжрегіональне співробітництво» та систематизація наукових підходів до визначення сутності «інфраструктурне забезпечення міжрегіонального співробітництва».

3. Методи дослідження

Методологічною основою дослідження є теоретичні положення і розробки вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів в області регіональної та міжнародної економіки, загальнонаукові принципи проведення комплексних досліджень. Для вирішення поставлених завдань були використані наступні наукові підходи: системний, комплексний, структурний, оптимізаційний та інші. У роботі використано методи: логічного аналізу і синтезу.

4. Результати дослідження

Розглядаючи сутність поняття «міжрегіональне співробітництво», слід зазначити, що можна виділити чотири підходи щодо його визначення:

– прихильники першого підходу, під міжрегіональним співробітництвом розуміють співпрацю регіонів різних держав (партнерські зв'язки), що не є безпосередніми сусідами, але мають спільні інтереси на двосторонньому рівні [1];

– прихильники другого підходу розуміють будь-яку взаємоузгоджену діяльність, спрямовану на встановлення відносин між територіальними громадами або владами двох або більше договірних сторін, крім відносин транскордонного співробітництва між сусідніми владами, включаючи укладання з територіальними громадами або владами інших держав угод про співробітництво [2]. При визначенні сутності даного поняття науковці виділяють суб'єктів міжрегіонального співробітництва;

– під міжрегіональним співробітництвом прихильники третього підходу розуміють узгоджені дії як усередині держави так і за її межами органів державної влади, органів влади адміністративно-територіальних одиниць, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, громадських організацій, здійснювані в рамках чинного законодавства держав-учасників, направлені на зміцнення усесторонніх відносин суміжних держав у вирішенні питань стійкого розвитку регіонів, підвищення добробуту населення, забезпечення безпеки життя громадян, охорони навколишнього середовища і взаємодопомоги в надзвичайних ситуаціях, зміцнення дружби і добросусідства держав-учасників [3; 4] при визначенні даного поняття автори чітко визначають напрями щодо реалізації міжрегіонального співробітництва, а також розширюють склад суб'єктів даних відносин;

– автори наступного підходу під міжрегіональним співробітництвом розуміють систему економічних відносин та інтересів на регіональному рівні, що формуються і розвиваються у процесі функціонування регіональних господарських систем та зумовлені територіальним поділом праці, наявністю конкурентних переваг та природно-ресурсними і геополітичними умовами [5]. Тобто автор при визначенні не визначає суб'єктів даних відносин, а також не визначає де вони повинні відбуватися.

Узагальнюючи визначення щодо сутності міжрегіонального співробітництва слід зазначити, що це взаємоузгоджена діяльність як усередині держави так і за її межами органів державної влади, органів влади адміністративно-територіальних одиниць, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, громадських організацій, яка здійснюється на підставі чинного законодавства з метою вирішення спільних економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших питань.

Деякі автори також наголошують на існуванні розбіжностей між транскордонним та міжрегіональним співробітництвом. Вони зазначають, що «роль міжрегіонального співробітництва визначається здатністю до активізації та ефективного використання існуючого потенціалу регіонів, а роль транскордон-

ного співробітництва визначається, окрім того, ще й здатністю об'єднання потенційних можливостей для вирішення спільних проблем та завдань просторового розвитку в транскордонному регіоні» [7].

Отже, враховуючи вищенаведені визначення слід зазначити, що під транскордонним співробітництвом слід розуміти взаємоузгоджену діяльність органів влади, фізичних та юридичних осіб двох або більше прикордонних регіонів, спрямовану на спільне вирішення питань економічного, соціального культурного, екологічного розвитку даних територій. А під міжрегіональним співробітництвом – взаємоузгоджену діяльність як усередині держави так і за її межами органів державної влади, органів влади адміністративно-територіальних одиниць, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, громадських організацій, яка здійснюється на підставі чинного законодавства з метою вирішення спільних економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших питань.

В сучасних умовах міжрегіональне співробітництво є важливою складовою соціально-економічного розвитку регіонів України. Активне співробітництво регіонів як в середині країни, так і за її межами позитивно впливають на соціально-економічний розвиток, кадрову складову, розвиток інфра-

структури регіонів і країни в цілому для поглиблення співробітництва з Європейським Союзом, реалізацію потенціалу експортної спеціалізації регіонів, розвиток туризму, покращення екологічної сфери тощо.

Географічне розміщення України дозволяє вести їй активну прикордонну діяльність та здійснювати транскордонне співробітництво з країнами-сусідами. Країна має вигідне економічне та географічне розташування, тобто 19 з 25 регіонів України є прикордонними, а їх сукупна площа становить приблизно 77 % усієї території держави, що сприяє розвитку міжрегіонального співробітництва з іншими державами. Таким чином, зовнішньоекономічна політика держави відбувається за такими напрямками: розвиток двосторонніх міждержавних відносин розширення участі у європейському співробітництві та в рамках СНД; членство в міжнародних організаціях. Відповідно кожний з цих напрямів має комплекс пріоритетів, які визначено національними інтересами України [6]. На сьогодні 15 областей України залучені до роботи 9 єврорегіонів (табл. 1). Метою створення даних єврорегіонів є організація та координація спільної діяльності, сприяння науковому, економічному, екологічному, освітньому співробітництву тощо.

Таблиця 1

Єврорегіони на території України (складено автором)

Єврорегіон	Учасники	Напрями діяльності
Карпатський євро регіон (14 лютого 1993 р.) Площа: 146,6 тис. км ² Населення: 15,2 млн. чол.	Україна, Польща, Угорщина, Словаччина, Румунія	Розвиток транспортного зв'язку; розвиток туризму; вирішення проблем у сфері навколишнього середовища.
«Буг» (29 вересня 1995 р.) Площа: 84 тис. км ² Населення: понад 5 млн. чол.	Україна (Волинська обл.), Польща (Люблінське воєводство), Білорусь (Брестська область)	Співробітництво у сфері екології, вільний рух товарів в межах євро регіону, розвиток комунікацій та зв'язку.
«Нижній Дунай» (14 серпня 1998 р.) Площа: 53,55 тис. км ² Населення: 3,8 млн. чол.	Україна (Одеська обл.), Румунія (повіти Галац, Тульча, Бреїла), Молдова (райони Кагул та Кантемір)	Розвиток економічної діяльності, вирішення проблем в екологічній сфері, розвиток інфраструктури туризму.
«Верхній Прут» (22 вересня 2000 р.) Площа: 28,92 тис. км ² Населення: 2,9 млн. чол.	Україна (Чернівецька та Івано-Франківська обл.), Молдова (Єдинецький, Фалештський, Глоденський, Окницький, Ришканський Бричанський райони), Румунія (Ботошанський, Сучавський повіти)	Розвиток транспортно-комунікаційної інфраструктури, економічної, наукової та культурної діяльності.
«Дніпро» (29 квітня 2003 р.) Площа: 107,2 тис. км ² Населення: 4,3 млн. чол.	Україна (Чернігівська та Житомирська обл.), Росія (Брянська обл.), Білорусь (Гомельська обл.)	Сприяння соціально-економічному розвитку, науковому та культурному співробітництві, в сфері туризму.
«Слобожанщина» (7 листопада 2003р.) Площа: 58,5 тис. км ² Населення: 4,4 млн. чол.	Росія (Белгородська обл.) та Україна (Харківська обл.)	Вирішення соціально-економічних проблем.
«Ярославна» (24 квітня 2007 р.) Площа: 53,6 тис. км ² Населення: 2,6 млн. чол.	Україна (Курська обл.) та Росія (Сумська обл.)	Розвиток економічного, наукового, культурного потенціалу.
«Чорне море» (вересень 2008 р.)	Україна, Румунія, Росія, Азербайджан, Туреччина, Греція, Болгарія, Вірменія, Грузія, Молдова	Розвиток інфраструктури (енергетичних систем, транспорту), розвиток соціально-економічної сфери, туризму.
«Донбас» (30 жовтня 2010 р.)	Україна (Луганська та Донецька обл.) та Росія (Ростовська обл., Воронежська обл.)	Економічний розвиток, вирішення проблем в сфері екології, науки, транспорту.

Варіантів співробітництва України з сусідніми країнами досить багато. Сфери спільних інтересів і співробітництва наведено на рис. 1. Як видно, основними напрямками міжрегіонального співробітництва є: вирішення проблем шляхом поєднання зусиль в

економічній сфері; розбудова соціальної, інформаційної та виробничої інфраструктури; розвиток транспортної мережі, наукової та культурної співпраці; охорона навколишнього середовища; розвиток туризму та рекреації; будівництво та модернізації інфра-

структури кордону що посприє покращенню якості життя населення даних регіонів.

Говорячи про пріоритетні завдання України, необхідно в першу чергу особливу увагу приділити вирішенню питань в економічній сфері, тобто налагодити багатосторонні економічні зв'язки. Особливо-

сті розвитку потребують від регіонів формування відносин саме на базі економічної співпраці, максимально використовуючи при цьому співробітництво прикордонних регіонів. Таким чином, для налагодження ефективної співпраці необхідно визначитися з формами та інструментами співробітництва (табл. 2).

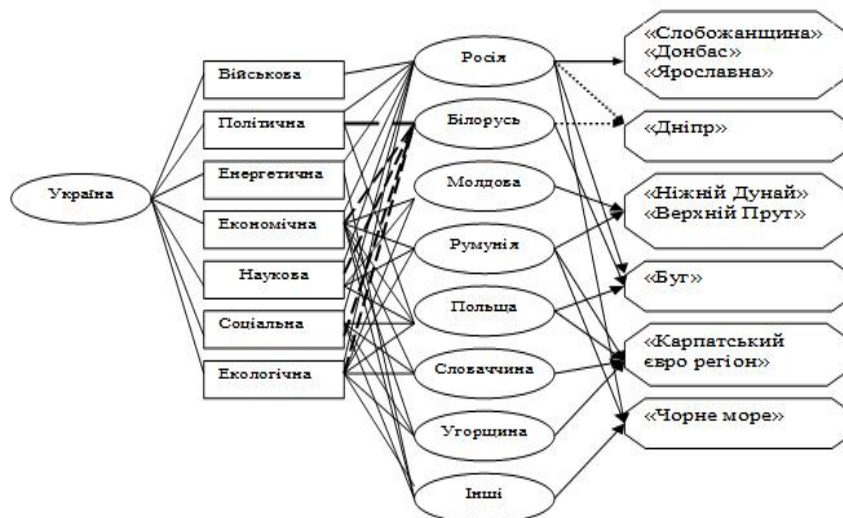

Рис. 1. Основні сфери міжрегіонального співробітництва

Таблиця 2

Інструменти міжрегіонального співробітництва [7]

Інструменти співробітництва	Форми співробітництва	Характеристика співробітництва
Експортно-імпорتنі операції	Торгівля	Здійснення операцій з купівлі/продажу товарів чи послуг
Інвестиції	Спільні проекти, між-державна, регіональна допомога	Операції, які передбачають купівлю основних фондів, матеріальних активів, цінних паперів в обмін на кошти або майно
Міжнародні конференції та круглі столи	Міжнародні проекти	Зібрання науковців, товаровиробників з різних регіонів з певних галузей для обговорення проблемних питань
Міжрегіональні угоди	Вільні економічні зони	Закріплені на міжнародному рівні правила, що мають правову чинність
Спільні підприємства	Спільні проекти	Форма господарського співробітництва з іноземним партнером, в межах якої створюється спільна власність на матеріальні, фінансові ресурси, шляхом використання виробничих, науково-технічних та інших функцій
Міждержавні комісії	Міжнародні проекти Спільні проекти	Створені урядові чи неурядові групи експертів з різних регіонів, які необхідні для вирішення спільних проблем.

Експортно-імпорتنі операції – є найбільш розвинутим інструментом співпраці. Розвиток міжрегіонального співробітництва є важливою складовою державної політики, що сприяє покращенню якості життя населення між сусідніми регіонами.

Як зазначалося раніше, розвиток інфраструктури міжрегіонального співробітництва грає велике значення в соціально-економічному розвитку регіонів. Тому, визначимося з цим поняттям.

Вивченню сутності поняття «інфраструктура» як багатофункціональної та багатоаспектної системи, яка забезпечує розвиток економіки, приділяється значна увага. Питанням визначення сутності та складових елементів інфраструктури присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме П. Беленького, І. Белявського, З. Герасимчук, В. Кра-

совського, І. Маєргойза, С. Носової, А. Пізенті, П. Розенштейна-Родана, В. Стаханова, В. Федько, В. Хомаківської, Шубіна та ін. Ситуація по даному питанню ускладнюється відсутністю єдиної думки в питаннях визначення сутності інфраструктури її функцій та складових.

Термін «інфраструктура» вперше з'явився у дослідженнях зарубіжних вчених. Також існує безліч підходів до визначення сутності «інфраструктура». Один з них вказує на взаємозв'язок даного терміну з будівництвом, що ототожнюється з фундаментом споруди, тобто з перекладу з латинського «infa» (під, нижче) і «structure» (будова, споруда) [8]. Другий підхід вказує на появу терміну у військовій справі, який означає комплекс споруд, які забезпечують військові дії.

В 40-х роках ХХ століття на заході під інфраструктурою розуміли сукупність галузей, які сприяють нормальному функціонуванню матеріального виробництва [9].

Вперше термін «інфраструктура» в економічній літературі був використаний у працях П. Розенштейна-Родана, який розумів умови навколишнього суспільного середовища, необхідні для того, щоб приватна промисловість була спроможна зробити перший пролив. До свого визначення окрім шосейних доріг, дамб і залізниць, він відносить каналізацію й інші підприємства комунального господарства [10]. П. Самуельсон під інфраструктурою розуміє державні витрати, спрямовані на економічне зростання і розвиток країни (дороги, школи, лікарні, будівництво доріг, тощо), при чому держава не очікує грошових прибутків, а лише створює вигоди для розвитку приватного сектору економіки [11].

В сучасній економічній літературі виділено наступні методологічні підходи до визначення сутності поняття «інфраструктура». В основу першого підходу лягла «марксистська теорія», яка не використовувала даного терміну, але зрозуміла «загальні умови суспільного процесу виробництва» та «загальні умови праці». Тобто створені в процесі виробничої діяльності умови і є інфраструктурою. На цій підставі, інфраструктурними галузями є ті, які забезпечують умови ефективного розвитку й функціонування матеріального виробництва [12]. Даний підхід отримав назву – «виробничого».

Прихильники другого підходу «галузевого», який базується на неокейнсіанській теорії під інфраструктурою розуміється сукупність базових галузей, розвиток яких є необхідною умовою нормального функціонування приватного сектору та суспільства в цілому. Науковці даного підходу розглядають інфраструктуру як сукупність галузей господарства, які обслуговують населення та виробництво [13].

Третій підхід – «інституційний», базується на неінституціональній теорії, яка під даним поняттям розуміє створення інституту прав власності, контрактних відносин і зниження трансакційних витрат взаємодії. Серед прихильників даного підходу слід виділити: А. Гальчинського, Г. Журавльова, С. Мочерного та ін. Автори зосереджують увагу на визначенні інфраструктури ринку, елементами якої є інститути, системи, служби і підприємства (товарні, фондові, валютні біржі, аукціони, ярмарки, банки, страхові компанії тощо), що обслуговують ринок й забезпечують його нормальне функціонування.

Четвертий підхід – «обслуговуючий», тобто під інфраструктурою розуміються послуги, необхідні для функціонування сучасної економіки. Більшість вітчизняних вчених вважає, що спільне серед галузей інфраструктури полягає не у виробництві матеріального продукту, а у послугах. Так, А. О. Хіршман відзначає, що «інфраструктура – визначає ті базові види обслуговування, без яких виробнича діяльність первинного, вторинного та третинного секторів національної економіки не може відбутися». Вона включає всі види громадського обслуговування – законодавство, освіту, охорону здоров'я, транспорт, зв'язок,

енергетику та водопостачання. Тобто, основною відмінністю послуг є те, що продукт створений у процесі функціонування інфраструктури не має матеріально-речової форми.

Прихильники п'ятого підходу – «комплексно-го» вважають, що основною ознакою інфраструктури є створення загальних передумов відтворювального процесу та загальних умов росту суспільного виробництва [4]. Науковці даного підходу до поняття інфраструктура включають майже все, що може забезпечити успішний взаємозв'язок об'єктів та суб'єктів системи, у якій вона застосовується.

Незважаючи на те, що інфраструктура розглядається різними авторами, і кожен має свою точку зору, щодо її ролі та місця у структурі економіки, але треба визначитися з роллю та значенням даного поняття у розвитку міжрегіонального співробітництва. Так, в роботі будемо дотримуватися комплексного підходу. Таким чином, під інфраструктурою розуміємо сукупність елементів, які створюють та регулюють умови, необхідні для нормального, безперервного функціонування господарських взаємозв'язків та взаємодії суб'єктів та об'єктів регіональної економіки тощо. До складу інфраструктури міжрегіонального співробітництва відносять об'єкти, які розташовані на його території і надають виробничим та невиробничим підприємствам й населенню в межах співпраці послуги транспортування, інформаційні послуги, послуги постачання води, тепла, газу та електроенергії.

Оскільки саме міжрегіональне співробітництво є одним з ефективних заходів вирішення регіональних проблем, то визначення інфраструктурного забезпечення має велике значення для підвищення ефективності регіону.

Визначаючи роль інфраструктурного забезпечення у розвитку економіки регіону слід зазначити наступне: виробництво суспільних благ інфраструктурою може бути забезпеченим лише за участю держави, у виробництві приватних благ інфраструктурне забезпечення повинно залишатися прерогативою приватного сектору; при виробництві змішаних благ потрібна економічно доцільна співпраця інфраструктурних об'єктів усіх форм власності; виробництво суспільних, приватних й змішаних благ, при міжрегіональному співробітництві може бути інфраструктурою забезпеченим за участю регіональних та місцевих органів влади.

Ці закономірності є підтвердженими з практики ринкової економіки України. У випадку, якщо держава відмовляється фінансувати у розвиток інфраструктурного комплексу то це призведе до значного недоспоживання послуг. Тільки ефективно функціонуюча, розвинена інфраструктура на рівні держави та регіону, спроможна формувати не тільки пріоритети розвитку окремих галузей, а й визначати рейтинг цих напрямів для отримання інвестицій. Таким чином, можна відзначити, що одним з найважливіших чинників, що впливає на розвиток регіонального господарського сектору є інфраструктурне забезпечення міжрегіонального співробітництва, а зовнішньоекономічна діяльність – один з чинників який впливає на розвиток інфраструктури регіону.

Слід зазначити, що розвиток міжрегіональної інфраструктури повинен відбуватися на підставі визначення передумов, принципів, завдань тощо. Серед основних передумов слід виділити наступні: визначення важливості проблеми інфраструктурного забезпечення розвитку міжрегіонального співробітництва; визначення напрямів та методів дослідження інфраструктурного забезпечення; оцінка стану інфраструктурного забезпечення та його складових; обґрунтування напрямів та стратегії розвитку інфраструктури міжрегіонального співробітництва; розробка програм розвитку інфраструктури міжрегіонального співробітництва. Оскільки потреба у розвитку інфраструктурного забезпечення міжрегіонального співробітництва в сучасних умовах викликана забезпеченням сприяння співпраці між регіонами як в межах країни, так і за її межами, спрямовано на подолання диспропорцій у розвитку регіонів, то саме його формуванню необхідно приділити особливу увагу.

Успішна діяльність у сфері забезпечення міжрегіонального співробітництва повинна базуватися на наступних принципах: соціального партнерства (налагодження співробітництва між регіональними, міськими органами влади, навчальними закладами, підприємствами, неурядовими організаціями); співфінансування заходів з місцевого бюджету регіонів та за рахунок приватного сектору; гласності, щодо поширення інформації про здійснення заходів в сфері міжрегіонального співробітництва; узгодженості дій із програми, що реалізуються регіональними/місцевими органами влади та неурядових структур різних регіонів; конституційності та законності, чіткого розподілу завдань та повноважень між суб'єктами міжрегіонального співробітництва; гармонізації загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів; розмежування відповідальності та повноважень між центральними та місцевими органами виконавчої влади з метою найбільш ефективного вирішення проблем та завдань, тощо.

До основних завдань слід віднести наступні: облаштування та модернізація транспортних коридорів, що мають міжнародне значення та зв'язують великі населені пункти; перенесення центру ваги вантажопасажирських перевезень з автотранспорту на залізничний транспорт; поліпшення організаційної структури та управління транспортними системами; забезпечити прикордонні регіони необхідними об'єктами ринкової та інституційної інфраструктури (банки, страхові компанії, тощо); забезпечити прикордонні регіони об'єктами соціальної інфраструктури (об'єкти відпочинку, заклади громадського харчування) тощо.

6. Висновки

Узагальнюючи вищевикладене, слід зазначити, що міжрегіональне співробітництво сприяє розв'язанню міжрегіональних проблем економічного розвитку, підвищенню рівня економічної та соціальної інтеграції регіонів, поліпшенню якості життя населення. Основною метою міжрегіонального співробітництва є активізація розвитку соціально-економічних, науково-технічних, екологічних та інших зв'яз-

ків між його суб'єктами. Також було доведено, що розбудова виробничої та соціальної інфраструктури спрямована на стимулювання їх економічного розвитку і поліпшення якості життя та добробуту громадян. Таким чином, необхідність і потреба у розвитку міжрегіональної інфраструктури викликана тим, що вона повинна сприяти співпраці між регіонами з метою подолання диспропорцій у розвитку регіонів. Найважливішу роль в інфраструктурному забезпеченні міжрегіонального співробітництва повинна відігравати держава, формуючи чинники, які сприятимуть йому. Це в першу чергу стабільна податкова політика, яка не повинна стримувати розвиток малих і середніх підприємств, а також приплив економічного капіталу. Крім того зростання рівня інфраструктурного забезпечення міжрегіонального співробітництва в регіонах буде неможливе без доступу до сучасної інформаційної системи, яка відноситься до розвитку прикордонних регіонів, забезпечуючи обом сторонам доступ до даних про плани розвитку інфраструктури сусідніх прикордонних регіонів.

Щоб досягти високого рівня розвитку інфраструктури міжрегіонального співробітництва потрібно враховувати розмаїття чинників, починаючи від особливостей національних законодавств і природно-географічних умов до наявності і розвитку транснаціональних корпорацій.

Література

1. Прокопенко, Л. Л. Розвиток регіонального співробітництва України в контексті європейської інтеграції [Текст]: монографія / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва; за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2008. – 132 с.
2. Максименко, С. Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України [Текст] / С. Максименко, Є. Кіш та ін.; за ред. С. Максименка / Центр Ін-ту Схід-Захід. – К.: Логос, 2000. – 171 с.
3. Бабінова, О. Міжрегіональне співробітництво: зміст, форми, роль та проблеми реалізації в Україні [Текст] / О. Бабінова // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2011. – Вип. 4 (11). – С. 67–90.
4. Модельний закон щодо міжрегіонального співробітництва від 31.10.2007 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_144
5. Сторонянська, І. Міжрегіональні інтеграційні процеси в Україні: тенденції та перспективи розвитку [Текст] / І. Сторонянська. – Львів: ІРД НАН України, 2009. – 392 с.
6. Методичні рекомендації щодо реалізації в Україні Концепції міжрегіонального та прикордонного співробітництва держав-учасниць СНД [Текст] / за ред. В. І. Ляшенко. – Мінрегіонбуд України, Ін-т економіки промисловості НАН України. – Донецьк, 2011. – 248 с.
7. Фролов, С. М. Аналіз ефективності економічного прикордонного співробітництва України на прикладі сумської області та місце маркетингу інновацій в ньому [Текст] / С. М. Фролов, С. М. Махнуша, В. М. Олійник // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – С. 216.
8. Красовский, В. Инфраструктура и интенсификация экономики [Текст]: монография / В. Красовский. – М.: Экономика, 1980. – 195 с.
9. Картер, А. Структурные изменения в экономике США [Текст]: монография / А. Картер. – М.: Статистика, 1974. – 272 с.

10. Rosenstein-Rodan P. Notes on the Theory of the «Big Push [Text] / Economic Development for Latin America. – 1961. – Vol. 4. – P. 60–65.

11. Самуэльсон, П. Экономика [Текст] / П. Самуэльсон. – М.: Машинстроение: НПО «АЛГОН». – 1994. – Т. 2. – С. 124–134.

12. Маркс, К. Капитал. Т. 23 [Текст] / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М.: Политгиздат, 1956. – 738 с.

13. Голиков, А. П. Вступ до економічної і соціальної географії [Текст]: підручник / А. П. Голиков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К.: Либідь, 1997. – 320 с.

References

1. Prokopenko, L. L., Rudik, O. M., Shumlyayeva, I. D., Prokopenko, L. L. (Ed.) (2008). The development of regional cooperation in Ukraine con-text of European integration. Dnipropetrovsk: NAPA, 132.

2. Maksimenko, S., Kish, E.; Maksimenko, S. (Ed.) (2000). Regional policy in Europe: Lessons for Ukraine Center Inst East-West. Kiev: Logos, 171.

3. Babinova, O. (2011). Interregional cooperation: content, form, role and problems and implement companies in Ukraine/ Public administration and local self-government bodies, 4 (11), 67–90.

4. Model law as to thr interregional cooperation of 31.10.2007. Available at: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_144

5. Storonyanska, I. (2009). Interregional integration processes in Ukraine: Trends and Prospects of Development. Lviv: IRD NAS of Ukraine, 392.

6. Lyashenko, V. I.; Lyashenko, V. I. (Ed.) (2011). Guidelines for implementation in Ukraine of the Concept inter-regional and border cooperation of CIS member states – Minregionstroy Ukraine, Institute of Industrial Economics of NAS-Ukraine. Donetsk, 248.

7. Frolov, S. M., Mahnusha, S. M., Oliynyk, V. M. (2013). Analysis of economic efficiency of cross-border cooperation, on the example of Ukraine Sumy region and a marketing innovation in it. Marketing and management innovation, 3, 216.

8. Krasovskyy, V. (1980). Infrastructural and intensification of economy. Moscow: Economics, 195.

9. Carter, A. (1974). Structural changes in the USA economy. Moscow: Statistics, 272.

10. Rosenstein-Rodan, P. (1961). Notes on the Theory of the «Big Push». Economic Development for Latin America, 4, 60–65.

11. Samuelsson, P. (1994). Economics. Moscow: mechanical engineering: NPO "ALHON", 2, 124–134.

12. Karl Marx Capital (1956). Moscow: Polytezdad, 23, 738.

13. Golikov, A. P., Oleinik, Y. B., Stepanenko, A. V. (1997). Introduction to the economic and social geography. Kyiv: Lybid, 320.

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук, професор Заблодська І. В.
Дата надходження рукопису 22.04.2015*

Попова Ірина Анатоліївна, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, завідувачий відділом, Відділ проблем міжрегіонального співробітництва, Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН України, пр. Радянський, 59а, м. Северодонецьк, Луганська обл., Україна, 93406
E-mail: ira_porova_dik@mail.ru

Васильчук Наталія Олександрівна, кандидат економічних наук, Науковий співробітник відділу проблем міжрегіонального співробітництва, Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН України, пр. Радянський, 59а, м. Северодонецьк, Луганська обл., Україна, 93406

Бурбело Сергій Олегович, провідний економіст, Відділ проблем міжрегіонального співробітництва, Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН України, пр. Радянський, 59а, м. Северодонецьк, Луганська обл., Україна, 93406

УДК 331.5(045)

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.43252

СТАН РИНКІВ ПРАЦІ КРАЇН-ЛІДЕРІВ МІЖНАРОДНОГО МІГРАЦІЙНОГО РУХУ

©Д. С. Чепеленко

В роботі розглянуто ринки праці країн-лідерів міжнародного міграційного руху, виявлено ациклічність руху показників, що характеризують ринок праці та їх вплив на економічний та демографічний стан країн, які є найбільш впливовими суб'єктами світового ринку праці. Виявлено, що в залежності від напрямку міграційних потоків, показники, що характеризують ринок праці мають ациклічний характер
Ключові слова: міграційні процеси, ринок праці, безробіття, зайнятість, склад робочої сили

In this work the labor markets of the leaders of international migration are considered, it is found an acyclicity of movement indicators of the labor market and their impact on the economic and demographic situation of countries that are the most influential of the global labor market. It is found that indicators, characterizing the labor market, have acyclic nature depending on the direction of migration flows

Keywords: migration processes, labor market, unemployment, employment, labor force structure